

דרך פיקודיך

פנינים על פרשת שבוע

קללה מזיק למשך דורות

וַיְהִי־כֵן ה' אֶלְקֵיךָ לֵךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ כִּי אֶהְיֶה ה' אֶלְקֵיךָ (כ"ג ו')
כוחם של קללות הוא נורא.

רבינו הראה שיש מדרש משלי (פרשה ט'): מעשה היה בימי רבן גמליאל הזקן, שהיו מסובין אצלו, והיה טבי עבדו עומד ומשמשו. אמר רבי אליעזר בן עזריה, אי לך כנען שחייבת בין צדיקים בין רשעים, בדין הוא שיהא טבי יושב ואני משמשו. כלומר, טבי היה תלמיד חכם כל כך גדול, שהיה ראוי שרבי אליעזר בן עזריה, שהיה נשיא, ישמש אותו, אבל הקללה שקילל אותו אבי אבותיו נח, גרמה שכל זרעו של כנען יהיו עבדים, לכן הוא צריך להיות עומד ומשמש ורבי אלעזר בן עזריה יושב!

מאידיך, כמעט מידי יום באים אנשים לפני רבינו ומספרים על כל מיני חששות של קפידות וקללות שרובצות עליהם ולא נותנות מנוחה, או אז חורץ רבינו את פסוקו: קללה המגיעה בדין, צריך לפייס את הנפגע, אבל אם אתה התנהגת כראוי ואחר קילל שלא כדין, אדרבה, הוא צריך לחשוש כי הוא ייפגע מזה, והוא פסוק במשלי (כ"ו ב') פֶּצְפוּר לְנוֹד פְּדָרוֹר לְעוֹף פֶּן קָלַלְתָּ חֲנָם לֹא תָבֵא, והראה לירושלמי פאה פ"ח ה"ו שקללות המגיעות שלא כדין על העוסקים עם הציבור, אין מה לחשוש מהם.

טעם איסור לא תחבול ומצוות עוללות

וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם (כ"ד י"ח)

בשני מצוות בפרשה זו כתבה תורה 'וזכרת כי עבד היית במצרים', באיסור של לא תטה משפט גר יתום ולא לחבול בגד אלמנה, ובמצוות עוללות בשעת בצירת הכרם.

אלא, שבעוד שבפרשה הראשונה (לא תטה משפט ולא תחבול) פירטה התורה (כ"ד י"ח) וזכרת כי עבד היית במצרים, ויפדך ה' אלוקיך משם על כן וגו', לעומת זו במצוות עוללות נזכר הכל חוץ מהמילים 'ויפדך ה' אלוקיך משם',

ושינוי נוסף: שבדין לא תחבול נאמר 'במצרים' ואילו במצוות עוללות מפורט 'בארץ מצרים'. וצ"ת.

ויש לומר כי הם אכן שני עניינים:

במצוות עוללות ציטתה התורה להשאיר לעני ולגר, ואמרה טעם: "כי עבד היית במצרים", ושם הרי היית גר ואתה יודע מה זה הרגשה זו של גירות וכמו שכתוב (שמות כ"ג ט') אתם ידעתם את נפש הגר, ולכן תרחם ותשאיר לגר, ולא שייך לומר, "ויפדך משם", כי אין זה שייך להענין. וזה גם הטעם שכתוב עבד היית 'בארץ מצרים' ולא 'במצרים', כי העיקר הוא מה שהיית עבד תחת אחרים ואתה יודע מהי הרגשת עבדות, וזה לא משנה תחת מי היית עבד.

אבל איסור לא תחבול בגד אלמנה הוא ענין אחר, שאין לקחת בגד אלמנה (שלא בשעת ההלוואה), ואף שע"ז אין לו משכון ועלול להפסיד ההלוואה, לכן אמר וזכרת כי עבד היית 'ויפדך ה' אלוקיך' אף שלא הגיע לך לצאת ממצרים (כמ"ש במדרש, שמו"ר כ"א ז' הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז) לכן תרחם עליה.

ולכן כתבה תורה 'וזכרת כי עבד היית במצרים' להדגיש שהרי היית עבד תחת שלטון 'מצרים' שאין שום עבד יכול לצאת משם (מכילתא יתרו פר' א'), ובכל זאת 'הקב"ה גמל עמך טובה, ויפדך ה' אלוקיך משם' אף שלא מגיע לך, 'על כן אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה' שתוותר לאלמנה.

דרך מצוותיך

שו"ת בהלכה מרבינו

דיני תקיעת שופר בחודש אלול

לחזר אחר שופר במנין אחר

שאלה: בחודש אלול נוהגים לתקוע בשופר, כשהתפלל במנין ולא היה שופר, האם צריך ללכת לבית כנסת אחר, כדי לשמוע תקיעת שופר, או דלמא שכל התקנה היה רק בציבור ולא חיוב על כל אחד. תשובה: נכון לעשות כן.

[א.ה. - ובספר מועדי הגר"ח הביא בשם רבינו בענין, בזה"ל: שאלה: מתפלל ביחידות בחודש אלול אם צריך לתקוע בשופר, או ה"ז נתקן רק לציבור, והשיב רבינו: כמדומה שלא, ולכאוי שני התשובות מתפרשין כאחת, וכוונת הדברים שראוי לעשות כן אבל אינו מחויב].

דין שמיעת שופר קודם התפילה

שאלה: מי שבאלול שמע תקיעת שופר קודם שהתפלל (ממנין אחר שסיימו תפילתם ותקעו) האם צריך להמתין ולשמוע תקיעת שופר בסוף התפילה כפי הסדר שנהגו לתקוע, או שיוכל לסמוך על התקיעה ששמע קודם תפילתו. תשובה: יצא.

האם לעכב ברכו לאחר "לדוד ה' אורי"

שאלה: בחודש אלול (שאומרים "לדוד ה' אורי" בסוף התפילה) מתי יאמרו "ברכו" שבסוף התפילה, האם יאמרוהו אחרי קדיש דרבנן של פיטום הקטורת (כמו כל השנה), או אחרי קדיש של "לדוד ה' אורי", בגמר כל התפילה. תשובה: אחרי לדוד. (דולה ומשקה)

עומד באמצע שמו"ע אם ישמע שופר

שאלה: מי שעומד באמצע שמונה עשרה בחודש אלול, ושומע תקיעת שופר אם יפסיק כדי לשמוע. תשובה: אפשר.

עמידה בתקיעת שופר באלול

שאלה: כשתוקעין שופר בחודש אלול, אם צריך לעמוד, או אפשר לישוב. תשובה: אפשר לישוב. ובפעם אחרת: ע"ז לא שמענו נוהגין,

תקיעת שופר ע"י קטן

שאלה: אם קטן יכול לתקוע שופר בחודש אלול בשע"ד. תשובה: אם הגיע לחינוך.

שופר פסול

שאלה: אם אפשר לתקוע בשופר פסול בחודש אלול בשע"ד. תשובה: אין לו טעם וריח.

שמיעת שופר בטלפון

שאלה: אם אפשר לשמוע בחודש אלול שופר ע"י טלפון. תשובה: לא מסתבר.

שכחו לתקוע

שאלה: ציבור ששכחו לתקוע בשופר בחודש אלול, אם יתקעו במנחה. תשובה: יכולים. (מועדי הגר"ח - באדיבות מכון גם אני אודך)

דבר העורך

בעידוד רבן של ישראל, ראשי הכוללים התכנסו בבית בנו חביבו והביעו זעקת השביעית.

בשבוע שעבר נערך בעידוד רבן של ישראל כינוס גדולי ראשי הכוללים לזעוק זעקת השביעית, ולתת כוח ועוז לקרן השביעית בהובלת המערכה למען שמירת השביעית בארץ הקודש שבזכות זה נוושה בתשועת עולמים, הכינוס נערך בבית בנו חביבו הגאון ר' יצחק שאול קניבסקי חבר בד"ץ קרן השביעית, במרכז המעמד הביא הגרי"ש את חשש ודאגת אביו רבן של ישראל מכך שחקלאים רבים לא יעמדו בפיתוי הכלכלי ולא ישמרו שמיטה כפי ציווי התורה, והוא ביקש מכל ראשי הכוללים להירתם למען המערכה, ולהבהיר בפני האברכים עד כמה חשובה ההשתתפות במצווה המיוחדת בסיוע להשבתת ארץ ישראל מצוה נדירה שאפשר לזכות בה רק שבע שנים.

כמו כן סיפר הגרי"ש כי אביו ביקש גם הוא להיות שותף עם חקלאי באמצעות קרן השביעית, וחתם על כתב השותפות מתוך מטרה לתמוך בחקלאים גיבורי כח העומדים על משמר המערכה לשמירת השביעית בארץ ישראל,

בסיום המעמד ראשי הכוללים שהשתתפו בכינוס, הגאונים רבי ברוך דב דיסקין שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה וראש הכוללים נחלת משה ומורשה ודעת, רבי מנחם מגדל לובין מראשי כולל מורשה ודעת, רבי שאול קרליץ ראש כולל חזון איש, רבי אלחנן ויסבורד ראש כולל יששכר באהלך, רבי יחזקאל אתרוג ראש כולל מגדל עוז, רבי אברהם יעקב כהן ראש כולל הלפרין - אהל יעקב, רבי יוסף מן ראש כולל ישיבת בית הלל, רבי אליעזר כהנמן שליט"א נשיא ישיבת פוניבז', רבי יצחק קורלנסקי ראש כולל טהרות, רבי גד קדוש מראשי כולל יששכר באהלך, רבי מרדכי שניידר ראש כולל אליך נערוג, רבי בנימין שקוביץקי מראשי כולל חזון איש, רבי יעקב קניג ראש כולל ברסלב, רבי ישעי' קלאר ראש כולל כנסת התורה, יחד עם מנכ"ל קרן השביעית הרב בנימין כהן, וחבר קרן השביעית הרה"ג ר' אברהם רובינשטיין ר"ע בני ברק, נכנסו להתברך מרבניו שברכם על עמידתם בראש המאבק למען שמירת השמיטה בארה"ק, ראשי הכוללים התרגשו מהמעמד המיוחד ואמרו לרבניו כי ככוונתם לעשות הכל כדי להבהיר לאברכים את גודל השעה ואת החשיבות העצומה להרתמות למען שמירת השמיטה בארה"ק.

אשרי העם שרבינו מנחיגו

מהנעשה והנשמע בקודש פנימה

- במרכז כינוס מועצת רבנות ראשית נגד יוזמות הנוראות של ממשלת הזדון בניסיון לעקור יסודי הדת בישראל כשרות וגיוור, הביא הגאון ר' יוסף אפרתי רב ביהמ"ד להלכה בהתיישבות את זעקת רבן של ישראל בזה"ל: דבר חדש אסור מן התורה וצריך להאבק בזה.

- ביום חמישי נערך בקודש פנימה בראשות רבינו מעמד לחיים לרגל הוצאת הספר הנפלא "תשובות תל תלפיות" ב' כרכים, ובו 1400 תשובות על עניני עוסק במצוה פטור מן המצוה, שהשיב מרן אישית בכת"ק למחבר הגאון רבי חיים משה דרווי, הספר כולל מקורות וחיידושים רבים, רבינו עיין בספר והביע הנאתו המרובה מהספר, ושתה לחיים לרגל השמחה, במעמד השתתף עוד אבי המחבר הגאון הצדיק ר' מרדכי דרווי ראש ישיבה לצעירים חמד ומגדולי תלמידי רבינו.

- ילדי כיתה ו' ת"ת תורת הבית בבית שמש נכנסו יחד עם מנהל ת"ת הרב צבי רבינסקי ובמלמד הרב אברהם רייך להבחן מרבן של ישראל על פרק אלו מציאות, רבינו בחן את התלמידים במשך דקות ארוכות, ואז זכו הנוכחים לראות מהו מתיקות ועריבות התורה, רבינו התחיל מתחילת הפרק ובשקיקה עבר עמוד אחד עמוד שני, דף ועוד דף, מה שעמד מול רבינו היה רק הגמרא, כשהתלמידים עומדים ומשתהים מהמחזה המופלא, כשאמרו לו שהילדים באו להבחן על אלו מציאות, רבינו התקשה להתנתק מהגמרא, אח"כ רבינו שאל את התלמידים שאלות נוספות, וברך התלמידים בחום, התלמידים יצאו מרוגשים מאד מהמקום לאחר שחוו חוויה רוחנית שלא תישכח מלבם לעולם.

- במרכז כינוס רבני הקהילות בבית שמש למען כשרות שארית ישראל הובא דבר רבן של ישראל בזה"ל: ועדת השמיטה של שארית ישראל טורחים להעמיד את הוראות מרן החזו"א זללה"ה בכל ההידורים והדקדוקים, כבר מו"ר מרן הרב שך זצוק"ל ומו"ח זצוק"ל סמכו ידיהם על כשרות שארית ישראל, ומי שיאכל מההכשר של שארית יעמוד לו לזכות ליום הדין.

- רבן של ישראל מרן שליט"א ומרן ראש הישיבה שליט"א כתבו למען קרן ההסעות בזה"ל: כאשר אנו עומדים בתחילת שנת הלימודים, ומתפללים אנו להצלחת צאצאינו בלימודיהם, בודאי כי זיכוי ילדי ישראל בתורה, ע"י קרן ההסעות של החינוך העצמאי בארה"ק שמצילים נפשות מחינוך של כפירה לחינוך של תורה, הוא זכות גדולה לזכות עי"ז מידה כנגד מידה להצלחה גדולה לנו ולצאצאינו שילכו בדרך התורה.

- בענין השריפה הנוראה המשתוללת בסמיכות לעיר ירושלים, מספר, הרב ר' אריה קניבסקי נכד רבינו, כי רבינו נשאל מה הקב"ה בא להשיע לנו בזה ובמה יש להתחזק בעקבות השריפה, השיב רבינו וציין לדברי הגמרא בשבת קיט, ואמר כי יש להתחזק בשמירת שבת והוסיף שיש להרבות בתפילה שתכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה, עוד נשאל רבינו ע"י תושבי ישובים הנמצאים במקום השריפה, ושאלו האם עליהם לברך הגומל ע"כ שהצליחו להמלט מהאש הגדולה, השיב רבינו כי הגומל אין לברך אלא רק מי שהיה ממש בתוך האש וניצל, אך מי שנמלט טרם הגיע האש לא יברך הגומל אלא יאמר פרק התודה במסכת מנחות, ונשים יאמרו פרק מזמור לתודה בתהילים.

ברכת מזל טוב לתלמיד רבינו, הגאון ר' אורי טיגר לרגל אירוסיו בנו, יה"ר שהזיווג יעלה יפה, בית נאמן בישראל

ברכת מזל טוב שלוחה לתלמיד רבינו, הגאון ר' בצלאל כהן לרגל שמחת הבר מצווה לבנו החתן הבה"ח יהונתן ני"ו

לע"נ הגה"ק ר' יהושע צבי הירש מיכל ב"ר יעקב קופל שפירא בעל ציץ הקודש - נלב"ע י"ב אלול תרס"ו הונצה ע"י אחד מבני המשפחה

ניתן לתרום בקופת "דרך אמונה" למרגלות בית רבינו או בפלאפון - 052-760-6474

יו"ל ע"י קו דרך אמונה: 0799-211-666
לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com
הגיליון יו"ל בסיוע עמותת "נעשה אדם" ע.ר. 580652063